

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ЦЕНТР НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ІНІЦІАТИВ”

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “МОЛОДІЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЧИНАЮЧИХ ЛІДЕРІВ”

ЛЮДИНА, ПРАВО, ДЕРЖАВА: ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВИМІРИ

ЗВІРНИК НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 ТРАВНЯ 2026 РОКУ

М. ВІННИЦЯ

УДК 34:316.6:342.7

л54 Людина, право, держава: правові та соціально-психологічні виміри: зб. матеріалів наук. практ. конф. (м. Вінниця, 15 травня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив.», Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Наукового-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

Мінченко Єгор Вікторович,

*курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового
розслідування Національної поліції України*

Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Бабанін Сергій Володимирович,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та
кримінології*

Дніпровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 186 КК УКРАЇНИ

В умовах дії воєнного стану в Україні особливої гостроти набуває питання захисту майнових прав громадян. Сучасні обставини формують нові соціальні реалії, які суттєво впливають на життя кожної людини, а війна стала однією з визначальних для українського суспільства. Унаслідок збройної агресії російської федерації населення зазнає значних фізичних і психологічних втрат. На цьому тлі загострилася проблема вчинення майнових злочинів як з боку окремих громадян, так і з боку військовослужбовців держави-агресора. З початком повномасштабного вторгнення було запроваджено воєнний стан та внесено зміни до Кримінального кодексу України, якими посилено кримінальну відповідальність за низку правопорушень, учинених в умовах воєнного стану.

Одним із найпоширеніших злочинів проти власності є грабіж, який характеризується відкритим посяганням на майно потерпілого та може супроводжуватися застосуванням насильства, що не становить небезпеки для життя чи здоров'я. Згідно з частиною першою статті 186 Кримінального кодексу України, грабіж визначається як відкрите викрадення чужого майна [1, с.96]

Грабіж є вкрай негативним соціально-правовим явищем не лише через свою значну поширеність, а й з огляду на підвищену суспільну небезпечність, оскільки його вчинення нерідко супроводжується застосуванням насильства, що не становить небезпеки для життя чи здоров'я потерпілого. Саме таке насильство є конструктивною ознакою кваліфікованого складу грабежу, відповідальність за який передбачена частиною другою статті 186 Кримінального кодексу України. Статистичні дані свідчать, що у 2025 році 21 % грабежів було вчинено особами, які раніше вже притягувалися до кримінальної відповідальності. Водночас показовим є те, що із 13 838 зареєстрованих кримінальних правопорушень за ст. 186 КК України повідомлення про підозру було вручено лише у 5 988 випадках. Таким чином, менш ніж у половині зареєстрованих фактів грабежу особам було офіційно повідомлено про підозру [2].

Аналізуючи об'єктивний і суб'єктивний критерії відкритості викрадення, доцільно розмежовувати їх фізичні та психічні складові. Фізичний аспект об'єктивного критерію полягає в тому, що процес заволодіння майном відбувається у присутності потерпілого або інших осіб. Психічна складова цього критерію виражається в усвідомленні зазначеними особами протиправного характеру дій винного.

Фізична ознака суб'єктивного критерію полягає в тому, що правопорушник безпосередньо сприймає факт відкритості своїх дій (бачить присутніх, чує зауваження тощо). Психічна ознака проявляється в усвідомленні винним того, що за його діями спостерігають інші особи.

Викрадення визнається відкритим, якщо воно здійснюється у присутності сторонніх осіб, які розуміють його протиправність або коли винний усвідомлює їх обізнаність; якщо майно вилучається в присутності осіб, на потурання яких він розраховував, але які намагалися припинити правопорушення; а також у випадках, коли присутні усвідомлюють незаконність дій, проте не втручаються через страх, що також відомо винному. Якщо ж таємне викрадення було викрите

сторонніми особами, але правопорушник продовжив заволодіння майном чи намагався його утримати, відбувається трансформація крадіжки у грабіж [3, с. 165-176].

Фактично винний має намір заволодіти чужим майном, але не ставить за мету заподіяння шкоди здоров'ю потерпілого. Саме тому насильство у формі ривка, яке застосовується під час вчинення грабежу, значна частина науковців пропонує розцінювати як окреме необережне посягання на здоров'я (наприклад, як необережне спричинення тяжких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень). При цьому посягання на власність - так званий грабіж-ривок - іноді кваліфікують як ненасильницький грабіж. Водночас випадки раптового зривання майна (сережок, ланцюжка тощо), які фактично неминуче пов'язані із заподіянням фізичної шкоди, оскільки без цього заволодіння є неможливим, доцільно розглядати як насильницький грабіж. Таким чином, ушкодження вуха під час зривання сережок слід кваліфікувати як насильницьке відкрите викрадення чужого майна з урахуванням ступеня тяжкості заподіяних тілесних ушкоджень [4].

Отже, правильна кваліфікація кримінального правопорушення, передбаченого статтею 186 КК України, має ключове значення для забезпечення законності та справедливості кримінального провадження. Визначальним є чітке встановлення ознак відкритості викрадення, а також характеру й ступеня застосованого насильства. Практичні труднощі виникають під час розмежування грабежу від суміжних складів злочинів, зокрема крадіжки та розбою, а також при оцінці наслідків, заподіяних потерпілому. Важливим є врахування як об'єктивних, так і суб'єктивних критеріїв складу правопорушення для правильної правової оцінки діяння. Таким чином, удосконалення правозастосовної практики та єдність підходів до тлумачення норм статті 186 КК України сприятимуть підвищенню ефективності протидії злочинам проти власності.

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності / сайт Генеральна прокуратура України URL:https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113653&libid=100820&c=edit&_c=fo
2. Подорван О.О. Співвідношення понять "викрадення", "розкрадання", "грабіж". International Electronic Scientific Journal "Science Online". URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2020/01/Podorvan-1.pdf>
3. Antoniuk Natalia Differentiation of criminal responsibility for crimes against property: Theft and Robbery (article 185, 186 of Criminal Code of Ukrain. Вроцлавсько-Львівський юридичний збірник. Львів, 2017. С. 165–176.
4. Шуп'яна М.Ю. Кишенькова крадіжка та грабіж - ривок: теоретико-прикладні аспекти в кримінальному праві України. Кримінальне право та кримінологія; Кримінально-виконавче право. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/278371/273092>